

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON

Presudom Vrhovnog suda FBiH od 21.10. 2024. godine,
revizija tužiteljice je djelimično usvojena, drugostepena
presuda preinačena – obavezan tuženi da tužiteljici
isplati dosuđujući iznos sa zakonskom zateznom kamatom

KANTONALNI SUD U TUZLI

Broj: 32 0 Ps 370071 21 Pž
Tuzla, 14.05.2024. godine

Kantonalni sud u Tuzli, u vijeću sastavljenom od sudija Šejle Kamberović Hadžiefendić, kao predsjednika vijeća, Ilvane Delić i Vahide Halilović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S.K., vl. TR ..., ul. ..., koju zastupa punomoćnik Mirza Mušibegović, advokat iz Sarajeva, protiv tuženog WIENER OSIGURANJE a.d., Ul. Kninska broj 1A, Banja Luka, koga zastupa punomoćnik Aleksandar Stanojević, advokat iz Banja Luke, radi ispunjenja ugovora, v.sp. 150.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužiteljice, izjavljenoj protiv presude Općinskog suda u Tuzli broj 32 0 Ps 370071 19 Ps od 17.09.2021. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 14.05.2024. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

Žalba se odbija i prvostepena presuda potvrđuje u stavu I i stavu II alineja prva izreke.

Tužiteljica se odbija sa zahtjevom za naknadu troškova žalbenog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Stavom I izreke, prvostepene presude, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi:

„Nalaže se tuženom da tužiocu isplati na ime ispunjenja ugovorne obaveze, odnosno isplate ugovorene osigurane sume za predmet osiguranja zalihe – robe uništene osiguranim slučajem – požarom iznos od 139.238,27 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 02.05.2019. godine, kao 14- dana od dana saznanja tužiteljice da se dogodio osigurani slučaj, pa sve do isplate, te da tuženi naknadi troškove parničnog postupka, uvećane za zakonsku kamatu počev od dana donošenja prvostepene odluke pa sve do isplate, sve u roku od 30 dana.

Utvrđuje se da je ništava odredba sadržaja u Polici osiguranja od požara i drugih opasnosti izvan industrije i zanastva (Civil) br. 5.013.683 u dijelu napomene koja glasi: „Osiguravajuće pokriće počinje da teče od 24 časa dana uplate premije ili prve rate premije“.

Stavom II alineja prva izreke, obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.246,93 KM u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Istim stavom alineja druga izreke, tuženi je odbijen sa ostatkom zahtjeva za naplatu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Protiv prvostepene presude žali se tužiteljica, iz svih razloga propisanih odredbom člana 208. stav 1. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu skraćeno: ZPP), s prijedlogom da se žalba uvaži, prvostepena presuda preinači i usvoji tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti ili da se ožalbena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje, te da se tuženi obavežu da tužiteljici naknade za sastav žalbe iznos od 4.212,00 KM.

U odgovoru na žalbu, tuženi predlaže da se žalba tužiteljice odbije kao neosnovana i da se prvostepena presuda potvrdi kao pravilna i zakonita.

Žalba nije osnovana.

Iz podataka spisa, iznesenih navoda stranaka i sadržine izvedenih dokaza, u relevantnom slijedi:

- da je tužiteljica kao ugovarač osiguranja sa tuženim Wiener osiguranje a.d. Banja Luka, ugovorila Polisu osiguranja od požara i drugih opasnosti izvan industrije i zanatstva broj 5.013.683 od 01.09.2019. godine, čiji su sastavni dio Opći uslovi za osiguranje imovine od 12.07.2016. godine i Uslovi za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti od 12.07.2016. godine,
- da je navedenom polisom ugovoreno da će se plaćanje premije osiguranja za period od 01.04.2019. godine do 01.04.2020. godine vršiti putem 12 jednakih mjesečnih rata, te **da osiguravajuće pokriće počinje da teče od 24 časa dana uplate premije ili prve rate premije osiguranja,**
- da su tužiteljica i tuženi istog dana kada su zaključili polisom 01.04.2019. godine, zaključili i sporazum o plaćanju premije za polisom broj 5013683, te odredili da će se ukupan iznos obračunate premije plaćati u ugovorenim rokovima i to: prva rata u iznosu od 98,00 KM dospijeva 01.04.2019. godine, druga rata u iznosu od 104,00 KM dospijeva 01.05.2019. godine, pa nadalje svakog prvog u mjesecu dospijeva sledeća rata u iznosu od 104,00 KM zaključno sa 01.03.2020. godine kada dospijeva posljednja rata na naplatu,
- da je u navedenom sporazumu naznačeno **da je osiguranik dužan platiti premiju u rokovima utvrđenim ovim sporazumom i da osiguravajuće pokriće počinje da teče od 24 časa dana uplate premije ili prve rate premije.**
- da se osigurani štetni događaj desio 14.04.2019. godine, kojom prilikom su usljed požara izgorjeli objekti tužiteljice označeni pod rednim brojem 54., 55., 56. i 57. površine 64 m², u mjestu Porebrice na lokalitetu Nova pijaca d.o.o. Gradačac,
- da je prva rata premije osiguranja tuženom uplaćena 15.04.2019. godine.

U ovakvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, pravilno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo – odredbu člana 922. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, kao i odredbu člana 8. Općih uslova za osiguranje imovine, kada je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice kao u stavu I – alineja prva izreke ožalbene presude. Ovo stoga, što je osiguravajuće pokriće počelo teći od 16.04.2019. godine, kada se ima u vidu činjenica da je prva rata premije osiguranja plaćena tek 15.04.2019. godine koja je dospjela na naplatu 01.04.2019. godine, dok se ugovoreni rizik (požar) desio 14.04.2019. godine, dakle u periodu dok ugovoreno osiguravajuće pokriće nije počelo teći.

Naime, članom 922. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da **ako drugačije nije ugovoreno**, ugovor o osiguranju proizvodi svoje dejstvo, počev od dvadeset četvrtog časa dana koji je u polisi označen kao dan početku trajanja osiguranja, pa sve do svršetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno. Član 8. Općih uslova za osiguranje imovine tuženog propisuje da neovisno od toga sa kojim je rokom trajanja zaključen, ugovor o osiguranju počinje da proizvodi svoje pravno dejstvo počev od časa i minuta navedenog u ugovoru o osiguranju, a ako u ugovoru nije naveden čas i minut početka trajanja istog, ugovor o osiguranju počinje da proizvodi svoje pravno dejstvo po iseku dvadesetčetvrtog časa dana koji je u polisi označen kao dan početka trajanja osiguranja. Dakle, u konkretnom slučaju stranke su iskoristile mogućnost koju im daje navedena odredba Zakona o obligacionim odnosima, te pored polise u kojoj je navedeno da osiguravajuće pokriće počinje da teče od 24 časa dana uplate premije ili prve rate premije, zaključili i poseban sporazum i ugovorili rokove plaćanja sa napomenom i u samom sporazumu, da osiguravajuće pokriće počinje da teče od 24 časa dana uplate premije ili prve rate premije.

Prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo – odredbu člana 103. Zakona o obligacionim odnosima, kada je odbio i dio tužbenog zahtjeva iz stava I - alineja druga. Ovo s toga, što je tužiteljica predmetnu polisu za čiji se dio traži utvrđenje ništavosti zaključila svojom voljom, ista nije protivna Ustavu, prinudnim propisima i moralu društva, a pored polise koja je zaključena u skladu sa Općim uslovima za osiguranje imovine zaključen je i sporazum o plaćanju premije sa istom napomenom.

Suprotno žalbenom prigovoru, sporna odredba polise: „Osiguravajuće pokriće počinje da teče od 24 časa dana uplate premije ili prve rate premije“ nije ništava niti se na nju može primjeniti odredba člana 918. Zakona o obligacionim odnosima koja propisuje da su ništave odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na naknadu ili svotu osiguranja ako osiguranik poslije nastupanja osiguranog slučaja ne izvrši neku od propisanih ili ugovorenih obaveza, iz razloga što je ista ugovorena na osnovu člana 922. ZOO. Naime, stranke su ugovorile period osiguranja, visinu premije, predmet osiguranja, način plaćanja, visinu svake pojedinačne rate i njenu dospelost kao i početak toka osiguravajućeg pokrića, pa u skladu sa ugovorom za tuženog, obaveza isplate osigurane sume za osigurani slučaj nastala tek protekom od 24 časa po uplaćenju prvoj rati premije.

U konačnici, osigurani slučaj mora da bude budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje ugovarača (898. ZOO), u ovom slučaju ne samo u momentu zaključenja ugovora nego i u smislu uplate premije u situaciji kada je dejstvo samog ugovora prolongirano sporazumom stranaka o početku dejstva ugovora, gdje je jasno navedeno - 24. časa nakon uplate premije ili prve rate premije, a tužiteljica prvu ratu plaća dan poslije požara kao osiguranog slučaja.

Nisu osnovani žalbeni navodi tužiteljice da su odredbe nejasne i da je nerazumljivo na šta se odnosi pojam „osiguravajućeg pokrića“, a koji pojam se koristi u poslovanju osiguravajućih društava, posebno u situaciji kada iz odredbi Općih uslova, a posebno člana 8. jasno proizilazi da se radi o početku trajanja osiguranja odnosno početku pravnog dejstva ugovora o osiguranju, u skladu sa

kojim je, između ostalih, zaključena kako polisa osiguranja tako i sporazum o plaćanju premije.

Također se tužiteljica ne može s uspjehom u žalbi pozivati na zajedničke odredbe za imovinska osiguranja i osiguranja lica od člana 901. do 925. ZOO, u situaciji kada u vrijeme nastanka spornog štetnog događaja nije došlo do početka pravnog dejstva ugovora o osiguranju zbog neplaćanja prve rate premije.

Zbog naprijed navedenog, ovaj sud nije posebno cijenio žalbene razloge koji se tiču visine tužbenog zahtjeva.

Ostale žalbene prigovore sud nije cijenio jer nisu od odlučnog značaja za drugačiji ishod u ovoj pravnoj stvari (231. ZPP).

Kako se ni ostalim žalbenim prigovorima ne može dovesti u pitanje pravilnost i zakonitost ožalbene odluke, to je valjalo žalbu tužiteljice odbiti i prvostepenu presudu potvrditi u stavu I i stavu II alineja prva izreke primjenom odredbe člana 226. ZPP., dok je u stavu II alineja druga, kao neožalbenom, presuda ostala neizmijenjena, temeljem člana 221 ZPP.

Tužiteljica nije uspjela sa podnesenom žalbom, zbog čega joj ne pripadaju ni traženi troškovi za sastav žalbe. Slijedom toga odlučeno je kao u stavu drugom izreke ove presude, primjenom odredbe člana 396. stav 1. i člana 397. stav 1. ZPP.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Šejla Kamberović Hadžiefendić, s.r.